

Pléaráca Teo

Clár Oibre 1998-99

CEARDLANNA

- Tosnú deireadh Meán Fómhair 98
- Scríbhneoireacht Chruthaitheach
 - Péintéireacht
 - Patchwork agus Cuilteáil
 - Fíodóireacht
 - Caoladóireacht
 - Scileanna Físeáin

CLÁR ÓIGE

- Tosnú Meán Fómhair 1998
- Ranganna agus Ceardlanna Ealaíona
 - Sna hiarbhunscoileanna: drámaíocht grianghrafadóireacht ealaín,puipeadóireacht, raidió, damhsa cruthaitheach

CLÁR EALAÍONA DO NA HÓGCHLUBANNA

- Ceardlanna ealaíona deireadh seachtaine
- Campaí Samhraidh Iúil 1999

AN FHÉILE:

Pléaráca Chonamara
14-20 Meán Fómhair

GEAMAIREACHT AN PHLÉARÁCA

cleachtaithe ag tosnú Deireadh Fómhair 98

OÍCHEANNTA ÁIRNEÁIN

Tigh Pheadar Mhóir
tosnú Deireadh Fómhair 98

SCOIL GEIMHRIDH CHAITLÍN MAUDE

Ros Muc
Samhain 98

AONACH CEARDAÍOCHTA NA NOLLAG

Ionad Fiontair Ros Muc
Nollaig '98

COMÓRTAS FÍSEÁIN

CÚRSAÍ SEOLTÓIREACHTA

An Colm Cille
Cáisc -Samhradh '99

SCÉIM FOSTAÍOCHTA POBAIL 1998-2000

SEIRBHÍSÍ OIFIGE,RÚNAÍOCHTA, FÓTÓCÓIPEÁLA

TREALLAMH FÍSEÁIN/FUAIME le fáil ar léas i gcaitheamh na bliana

TAISPEÁNTAS EALAÍONA AGUS CEARDAÍOCHTA

Tacú le himeachtaí do sheanóirí Ros Muc/Chamuís

Teangmháil le grúpaí CDP agus ealaíona ar fud na tíre



Seanscoil Shailearna ó 1884

RÓISÍN NÍ THUAIRISG

CEAPTAR GUR TOGADH scoil ar an láthair idir 1860 agus 1870. Scoil an-bheag a bhí inti — dhá sheomra inti ina raibh buachaillí agus cailíní le chéile agus Béarla an teanga a bhí i réim sa scoil. Bhí paróiste an Chnoic i nDeoise Thuama agus bhí an tArdeaspag Mac Éil glan in aghaidh chóras bunoidreachais Shasana. Nuair a fuair sé bás i 1881 cheadaigh a chomharba, An tArdeaspag McEvilly scoileanna naisiunta i nDeoise Thuama agus tosaíodh ar scoil a thógáil i bparóiste an Chnoic i 1884. Thóg sé ceithre bliana an obair a chríochnú. Ceithre sheomra a bhí sa scoil nua, péire le haghaidh na mbuachaillí ar an taobh thiar agus péire ar an taobh thoir le haghaidh na gcailíní.

Chosain sé £459 an scoil nua a thógáil agus frítheadh £306 de dheontas. Chosain sé £41-19s-6p balla a chur timpeall na scoile. Sa phainéal ar dheis

tá liosta na ngasúr a tháinig ar scoil don chéad uair i 1889.

Seo an cur síos a thug m'athair dhom ar an lá scoile nuair a bhí sé ag freastal ar an scoil sna caogadaí. Thosnaíodh an scoil ag 9.30 ar maidin. Bhí *out to play* ann ag 11.00 agus arís ag 2.00 ar feadh deich nóiméad nó mar sin. Peil, tip nó rásaí trí cos a bhíodh acu. Bhíodh lón ann ó 12.30 go dtí 1.00. Dhá stiall de bhuilín agus *jam* air a bhíodh acu agus thugaidís leo buidéal bainne. Ní bhíodh cead acu dul abhaile ag am lóin. Chríochnaíodh na ranganna ag a trí gach lá.

Thugtaí carr móna go dtí an scoil nó trí ualach aail de mhóin sa bhfómhar agus thugadh gach gasúr dhá fhód faoina ascaill ar scoil gach lá ón Earrach go tús an tSamhraidh, leis an scoil a théamh. Bhíodh tine mhór i ngach seomra

Ní bhíodh bróga ar bith ar na gasúir ó thús an tsamhraidh. Sa gheimhreadh chaithidís bróga leathair ar a dtugtaí Jurdens (Jordan), mar gur i siopa Jordan i nGaillimh a cheannaítí iad. 'Knicker

Rang 1889

Cor na Rón:	Michael Folan John Folan Micheal Faherty Martin Folan Bridget P.Curran Mary Folan Pat
An Lóchán Beag:	Catherine Mc Ginn Peter Costelloe Coleman Walsh Mary Folan Michael Feeney Coleman Flaherty
An Teach Mór:	Margaret Folan Kate Faherty Kate Folan
Na hAille:	Barbara Costelloe John Donohue Honor Keady Patrick Costelloe Bridget Keady
An Cnoc:	Patrick Joyce Coleman Joyce John Earner
Baile na hAbhainn:	Margaret Toole
An Coill Rua:	John Folan Patrick Walsh Honor Walsh Patrick Folan

bockers' na bristí a chaithidís ar a mbíodh dhá cnapa thíos faoin glúin. Stocai olainn and léine flainín chomh maith le geansaí no seacéad a bhíodh orthu.

Tar éis na scoile bhíodh orthu deifriú abhaile chun dul ar an bportach gach lá ó lár Mí an Mheithimh agus is ann a d'fhanadís go dtí a naoi nó a deich san oíche. Dhéanadís a gcuid obair baile le solas an lampa ola mar nach raibh leictreachas san áit ag an am.

An tSeanscoil i lár na seascaidí

Sna blianta sar ar dhún an tseanscoil i 1972 ba é Pádraig Ó Ciardha a bhí ina phríomhoide i scoil na mbuachaillí taobh thiar agus bhí Máire Ní Chonghaile nó Miss Conneely mar a glataí uirthi ina príomhoide i scoil na gcailíní. Dúirt Máire Uí Mhainnín, a bhí ina cuntóir i scoil na gcailíní ag an am, nach mbíodh cead ag na buachaillí dul soir i gclós na gcailíní agus bhí an cosc céanna ar na cailíní ar ndóigh. Is cuimhin le Máire an chéad lá ar tháinig cailín agus bristí uirthi chuig an scoil agus Pádraig Ó Ciardha ag an doras ag béiceadh "Cé hé an buachaill sin i gclós na gcailíní. Cuir anoir anseo é".

Chuir síos tine mhóna gach maidin, sul a dtosaití an rang. Bhíodh ar gach teaghlach síntiús airgid nó cairrín móna a thabhairt isteach. Sheasadh na daltaí timpeall na tine á téamh féin agus ag foghlaim táblaí nó litriú. Ní raibh troscán ná fearas scoile sna seomraí ach cófra mór sa choirnéal, agus ag tóin an chófra bhí seanrollaí a bhí leath ite ag francaigh. Ar na seilfeanna eile bhí cóipleabhair, nibíní miotail agus pinn adhmaid. Ní raibh biro ar bith ann an t-am sin agus baintí usaíd as na pinn nibíní.

Chuile mhaidin Dé Luain théadh duine de na buachaillí as rang a sé thart le buidéal mór dúiche, píosa de chleite ag gobhadh aníos as an gcorc, chun na

Is cuimhin le Máire Uí Mhainnín an chéad lá a tháinig cailín agus bristí uirthi ag an scoil agus Pádraig Ó Ciardha ag an doras ag béiceadh "Cé hé an buachaill sin i gclós na gcailíní. Cuir anoir anseo é".

dúcháin ar fad a líonadh. Bhíodh páipéar súite go mór in usáid le dúch a thriomú ach bhíodh gá le aireachas mar dá gcuirtí an iomarca brú ar an bpáipéar súite, d'fhéadfaí praiseach a dheánamh den scríobh a bhí faoi.

Urlár adhmaid a bhí sa seanscoil agus cóilíneacht francach faoin urlár. Nuair a bhí ciúnas sa seomra agus na daltaí ag scríobh is minic a thagadh na francaigh amach as an gcófra, a gcuid féasóga ag glioscarnaigh, iad ag piocadh suas píosaí arán ón urlár. Is iad na francaigh a ba chúis le tógáil na scoile nua i 1972.

Gaeilge ar fad a bhíodh á labhairt ag na scoláirí i gclós na seanscoile. Agus bhí saibhreas na Gaeilge acu. Neart seanfhocla, seanphaidreacha, ainmneacha garrantaí agus filíocht. Bhíodh gramadach an Bhéarla á múineadh chuile lá sa scoil.

Is de shiúl a gcas a thagadh na scolairí ar scoil agus nuair a bhíodh báisteach trom nó sneachta ann, bhíodh go leor as láthair. Coinnítí an scoil dúnta nuair

a bhíodh aonach ar an Spidéal, agus scaoilí saor na buachaillí i mí Dheireadh Fómhair ar feadh coicise le haghaidh baint na bhfataí.

Bhí an córas leithris an-bhunúsach ar fad. Sé chinn de leithris thirime taobh ó thuaidh den scoil, trí cinn do na buachaillí, agus trí cinn do na cailíní le balla ard eatarthu. Gach trí mhí nó mar sin, ghlanadh na buachaillí amach na leithris agus dhóirteadh an máistir Jeyes Fluid thart faoin áit.

Ag am lóin, bhí muigíní stáine chócó ag na gasúir, agus ansin amach leis na buachaillí ag imirt peile.

Lá mór a bhí ann i 1972 nuair a hosclaíodh an scoil nua. Na seomraí geala gan francach ar bith, teas lárnach agus chuile compoird, leithris ghalánta taobh istigh agus páipéar tóna fiú amháin!

Tar éis oscailt na scoile nua leanadh ar aghaidh ar feadh roinnt blianta ag usáid na seanscoile mar choláiste samhraidh agus mar áit chruinnithe don pobal. Is ann a bhíodh cruinnithe ag Cumann Forbartha Chois Fharraige. I 1974 is ann a rinne Bob Quinn "Caoineadh Airt Uí Laoghaire" an chéad scannán i nGaeilge riamh agus scannán a chuir tús leis an athbheochaint i scannánaíocht na hÉireann.

Tá an seanscoil anois á atógáil ag Comharchumann Sailearna. Beidh oifig an chomharchumainn ann. Beidh áit do naionra ann chomh maith le cistineach, bialann, halla pobail agus seomra cruinnithe. Beidh an obair críochnaithe i 1999 agus beidh beocht arís sa seanscoil a raibh an scríbhneoir Gaeilge Micheál Breathnach ag freastal air chomh maith leis an aisteoir cáiliúil Cyril Cusack.

CUIRFEAR Fáilte Uí Cheallaigh romhat chuig

Tigh Tommy

INDREABHÁN

Ceol agus Craic

Fón: 593853



Naíonáin, rang a haon agus rang a dó i seanscoil an chnoic in éinecht lena múinteoir, Bean Keane: Ar cúl: 1. Seán Dainín 2. Paddy Joe Ned 3. Mick Liam Chóilin 4. Michael Phatchín 5. Hughie Pháidín Hughie 6. Pádraig Jude 7. Joe Pháidín Hughie 8. Pádraig Sheáin Ó Conghaile 9. Peadar Neillín 10. Michael John 11. Antaine Pheadair Tom 12. Máirtín John
Line 2: 1. Pádraig Chois 2. Tom Mháirín 3. Pádraig Phatsaí 4. Rialdhri Mháirtín Mháirín 5. Jack na Máille 6. Josie Eoin 7. Pádraigín Darby 8. (Gael-Linn) 9. Cól Chois 10. Colm

Mharcais 11. Breandán Mháirtín Mháirín 12. Cólín Liam Chóilin
Line 3: 1. Peadar Mháití 2. Pádraig Bhrid Eoin 3. Pete Beag 4. Alec Chóilín 5. Páidín Sheáinín 6. Seán Mhicil 7. Pádraig Faherty 8. Pádraig Chól Chóilin 9. Joe Sheáinín 10. Paddy an Tállúra 11. Pádraigín Johnny Phádraig Thaidhg 12. Pádraig Phatchín
Chun tosaigh: 1. Pádraig Mháirtín Mháirín 2. Peadar Rua 3. Éamonn Cotter 4. D. na Máirín 5. Tom Ruadaí 6. Tommy Pheadair Tom 7. Mike Liam 8. Máirtín na Máille 9. (Gael-Linn)